

C V E T J E

z vertov sv. Frančiška.

Časopis za verno katoliško ljudstvo,
zlasti za ude tretjega reda sv. Frančiška.

S posebnim blagoslovom

Njih Svetosti papeža Leona XIII.,

Njih Prezvzišenosti kneza nadškofa goriškega

in prečastitega generáljnega ministra celega frančiškanskega reda
vreja in izdaja

P. Stanislav Škrabec,

mašnik frančiškanskega reda na Kostanjevici.

Vsebina 1. zvezka.

S Tersaia v Loreto	1.
Zgodba svetih gorkumskih martenikov. Vvod	5.
I. pogl. Vspehi hezov. Skerb ka'oličanov. Frančiškanski samostan v Gor.	
kumu. Obnaš nje gvardijano o pred bližnjo nevarnostjo	9.
Mesečna duhovna samota ali pripravljanje na smert	14.
Premišljevanje za predvečer duhovne samote	15.
Mosec januarij. Dopoldansko premišljevanje	18.
Popoldansko premišljevanje	21.
Ž vljenje Apolonije Beršnjek, tretjerednice	22.
Sv. Alfons tolaži dušo v britkosti	26.
Priporočilo v molitev	29.
Zahvala za vslišano molitev	30.
Odgovor in naznanilo	32.

V GORICI.

Hilarijanska tiskarna.

1895.

Izhaja v nedoločenih obrokih. Velja cel tečaj (12 zvezkov) 70 kr.

Nekoliko slovenske slovnice za poskušnjo.

(Dalje, § 21. konec.)

14. Sedanji čas na -a' ima ' najberž vsled tega, ker je a nastal po skerčenju iz aje: igra'm, igra's, igra' itd., v 3. mn. os.: igra'jo pa morebiti, ker je bil nekedaj poslednji zlog dolg, pa je pozneje polovico svoje dolgosti oddal sprednjemu; pred končnicami z dolgimi samoglasniki se namreč nekedanji kratki naglas pri nas navadno spreminja v ' : ri'bo, ri'bar, ri'bič, ri'bnik, ri'bji iz: ri'bó, (in to iz: ri'bojo), ri'bár, ri'bič (prim. hudič), ri'bnik, ri'bji. V ri'bnica je ta naglas morebiti zavoljo zapertosti zloga, prim. lu'knja, su'knja. črê'snja, hru'ska, pu'ska, li'ska. Tudi pred a imamo ', morebiti ker po izpadu pušča zaperte zloge: li'sá c, li'sca.

15. Sploh imamo ' za herv. ' v vseh primerih v § 20. pod c) in d) izuzetih (razen imenovalnika v primerih kaker je č-men, je'len, je'rmen), torej v mestn. ed. rod., mestn. in orodn. mn. štev. moških imen: je'lénú, je'lénòv, je'lénih, je'léni; bra'tù, bra'tòv, bra'tih, bra'ti; v ed. orod. in mn. rod. ženskih: bó'tro, bó'tár; kó'žo, kó'ž; kí'to, kí't; kloba'so, kloba's; ja'godo, ja'god; ma'terjo, ma'ter itd.; v mn. padežih srednjega spola: dē'la, lē'ta, mē'sta, si'ta, šil'a, ži'ta, kop'i'ta, govē'da, ja'gnj'eta, ja'bálka, slē'mena, telē'ta, žrē'bē'ta itd.¹⁾; v moškem spolu nekaj opisnih deležnikov: kra'dál, pa'dál, pa'sál, ra'stál, naprē'gál, dosē'gál, ozē'bál, strē'gál, strigál, sku'bál, to'l'kál, vār'gál itd.²⁾, v mnogih drugih v edinstvenem ženskem spolu: kla'la, zna'la, dārža'la, igra'la, kūpova'la, lj'úbila, vārnila, di'hnila, ka'nila, vi'dēla, pra'vila, dē'lala, kori'stila itd. Tudi v velevniku imamo ' v dy. in mn., po staro tudi v ed. pred enklitikami: nesí'va, nesí'ta, nesí'mo, nesí'te, nesí'-me, nesí'-jo, zgodi'-se, vmi'j-se, da'j-ga, konča'j-ga itd. (Dalje prih.)

Gluhonemica ali gluhonemnica?

Zadnjič smo naznanili in priporočili kojigo o gluho-nemih, spisal in izdal g. Anton Rudež, učitelj v goiški gluho-nemici. — V gluhonemici, kaj je to? — Še preden je knjiga izešla, se je že očitalo pisatelju (v podlistku „Slov. Naro-da“ od 3. decembra), da je po krivem pisal gluho-nemica

¹⁾ Pa tudi pi'smò, dlò'tò, li'ce, kar je imelo prvotno na končnici in v korenu dolg samoglasnik, ima pri nas v množstvu: pi'sma, dlē'ta, li'ca. Nasproti pa se govori ó'kna, s ó'la z enakim naglasom kaker o'knò, so'lò, ker je razlika v glasu samem.

²⁾ Kjer se moški e', deležnik od ostalih že po glasu razlikuje, tam je naglas : né'sál, ne'sla; pé'kál, pe'kla; ré'kál, re'kla; té'kál, te'kla.

CVETJE

z vertov svetega Frančiška.

XIV. tečaj.

V Gorici, 1895.

I. zvezek.

S TERSATA V LORETO.

Ako potegnemo po zemljevidu ravno čerto od Tersata do Rima, zadene ta čerta, berž ko pride do italijanskega obrežja, to je malo čez polovico pota, kraj, kjer stoji dandanašnji sveta hišica Marijina, Loret. Pred 600 leti, 10. grudna 1294, so jo tja prenesli s Tersata božji angelji. *)

*) To prenesenje so svetniki že prej napovedali. Sv. Nikolaj Tolentinski je rekel nekdaj svojemu škofu v mestu Femu, da gleda v duhu dragocen zaklad, ki ima doiti čez morje z nasprotnega obrežja. Zato je imel tudi navado vsaki dan poklekniti pred nekim oknom obrnjenim proti daljmatinski, prav za prav libúrenski, strani, v duhu časteč čudež, ki se je imel v kratkem zgoditi. Tudi naš sveti oče Frančišek je naprej vedel, da pride sv. hišica s Tersata v Loret. Ko je bival v nekem kraju blizu Rekanata, se je večkrat pobožno obračal proti loretanski strani ter je zamaknjen od daleč častil tisti kraj, kjer zdaj svetišče stoji. Bratje so ga vprašali, kaj ta njegova pobožnost pomeni in sveti Frančišek jim razodene, da bo ob koncu tistega stoletja obdarjen loretanski kraj s svetiščem, ki ne bo manjše, kakor so svetišča v Rimu in v Sveti Deželi. — Neko prerokovanje, do zdaj še ne izpolnjeno, pa pravi celo, da bo zadnji počitek tega svetišča v Rimu. Res nam Marija s tem prenesenjem nekako kaže proti Rimu. Od tega središča ločenim kristijanom nekako molče govori: Bližajte se Rimu. V Rimu je vaša glava! — am pa kliče: „Molite za ločene brate!“

V spomin tega čudežnega dogodka so podelili sveti oče Leon XIII. loretanskemu svetišču odpustke svetega leta, ki so se začeli s prvo adventno nedeljo 1894 in bodo trajali do praznika presvete Trojice leta 1895.

Do tedaj bodo torej pač od vseh strani romali pobožni kristijani v slavno svetišče loretansko častit nebeško mater ter njenim prošnjam se priporočat v svojih stiskah in potrebah.

Pogoji, da se dobe odpustki, so tisti, kaker ob vsakem svetem letu: trikratno obiskanje loretanske cerkve, navadni svetoletni post, spoved in sveto obhajilo in nekoliko miloščine za kako dobro delo. Trikratno obiskanje cerkve se opravi lahko tudi vse en dan; vsakrat se v cerkvi nekoliko moli po namenu sv. očeta papeža. Post se zahteva samo za domače ljudi blizu Loreta; daljnim romarjem ga nadomešča romanje. Spoved in sv. obhajilo se opravi lahko tudi po romanju doveršivši ostala dobra dela; vender se bo vsakedo gotovo rad z Bogom spravil, preden gre na tako daljno božjo pot.

Kristijani, ki ne morejo od doma, pa lahko dobe v omenjenem času, to je od prve adventne nedelje 1894 pa do praznika presvete Trojice 1895 naslednje odpustke: Kedor moli v ta namen loretanske litanije, dobi enkrat na dan odpustek 7 let. Kedor jih moli vsak dan skozi cel mesec, dobi popolnoma odpustek, ako tudi spoved in obhajilo v tem času opravi in v kateri koli cerkvi po papeževem namenu nekoliko moli. Vsi ti odpustki se morejo darovati tudi dušam v vicalih.

Podelili pa so te odpustke sveti oče s posebnim pismom, v katerem priserčno opominjajo zlasti Italijane *), naj se ob tej priložnosti hvaležne izkažejo Mariji, da je ravno njih deželo izbrala, da v nji stoji hišica, kjer je „Beseda meso postala in mej nami prebivala“, hišica, kjer je živela najsvetejša družinica, zgled pravega kerščanskega družinskega življenja. Iz te hišice se je razlila po vsi cerkvi božji obilnost milosti in svetosti. V nji se je premnogo vernih kristijanov ali vnelo, da začno sveto življenje, ali da bodo

*) Za njimi pa gotovo žele sveti oče naj bi zlasti Sloveni, ki so se prej veselili svete Marijine hišice, romali v Loret in tam molili zlasti za edinost v sveti katoliški cerkvi. Najbolj zato so dali menda dozidati loretanskemu svetišču kapelico sv. Cirilja in Metoda, želeč naj bi se plačala z darovi mej Sloveni nabranimi. V tej kapelici bo glavna slika na oltarju Marija s sv. Ciriljem in Metodom. Sploh bo neki vse v kapelici spominjalo na slovenske svetnike. Tudi nekaj kamena za oplešanje so baje dobili s sloverskih tal, iz Istre.

še bolj goreče nadaljevali že začeto. Kar je nekedaj naše pobožne prednike in svetnike spodbujalo v veri in lepšalo, kar je v nemalo njih pobožnost in razveseljevalo, kar jim je bila izverstna pomoč, da si izprosijo božjega vsmiljenja, to naj bo tako tudi dandanašnji, pravijo sveti oče; nikjer ne more namreč svet najti stanovitnosti in polajšanja, ako ne v sveti veri. Prav so došle šeststoletne loretanske slovesnosti; vsi verni kristijani, ki želijo zadovoljiti svoji pobožnosti in poslušati naše spodbujevanje, naj si na vsak način prizadevajo pokazati Jezusu, Mariji in Jožefu, temu tako previdnemu varihu, svoje duhovno veselje in upanje.

Tako vabijo v Loret sveti oče papež pobožne verne sploh. Posebej pa vabijo Hervate in Slovence novi pobožni škof na otoku Kerku, monsinjor Andrej Marija Sterk, naj bi se prihodnje leto ob času, ki se pozneje natančneje določi, zbrali na starem Tersatu ter po tistem potu, katerega je šla sveta Marijina hišica sama, po morju, romali na njeno sedanje mesto. *)

V resnici lepa misel, ki se je rodila v plemenitem srcu blagega gospoda že pred delj časom. Še preden so bili imenovani za škofa, so govorili na Tersatu, kako lepo bi bilo, ako bi se romarji vzdignili skupno iz tersaške cerkve, od koder se je tudi svete hišica vzdignila, ter bi tako v procesiji šli dolu v Reko, tam na parobrod, z njim odplavali v Jakin (Ankono) in od tam bi šli skupno v Loret. In mogoče, koliker bi jih moglo, bi pogledali še v Rim ter se tam poklonili sivemu starčku, namestniku Kristusovemu. Ke bi potem kedo vprašal, od kod ta procesija, bi se odgovorilo lepo: Od koder Marijina hišica!

Videti je, kaker bi Marija sama pospeševala želje plemenitega gospoda, ker jim bo zdaj, povzdignjenemu mej tem do škofovske časti v bližini Tersata, ko takemu izveršitev pobožnega namena tolikanj lažja. Res že v svojem prvem pastirskem listu prav lepo pišejo o Tersatu in omenjenem romanju.

„Ko vam ravno o sveti družini govorim“, pravijo, „ne morem prezreti lepe priložnosti, da vas opomnim, kako je srečna

*) Blagemu gospodu so gotovo že v rani mladosti dobri roditelji vsadili v serce ljubezen do Matere božje in češčenje do njenega svetišča na Tersatu, od koder ni daleč njih rojstni kraj. Skoro ni leta, da ne bi bili prišli pobožni gospod na Tersat. Pri neki priliki so pokazali v cerkvi pod korom neko podobo — brod v nevarnosti na morju —, ki jo je prinesel sem njih pokojni oče, ker se je srečno rešil, ko se je v največi sili na morju zatekel k Materi božji Tersaški.

hišica, kjer je sv. družina prebivala, prenesena bila po angeljskih rokah iz Nazareta na brežino našega kvarnerskega morja, na Tersat, in od tod kesneje v Loret. Dobro mi je znana pobožnost našega ljudstva do tega svetega mesta, kjer je nekedaj stala sveta hišica Nazaretska; vem, kako radi hodite na bežjo pot na Tersat. Z veseljem in posebno milino se spominjam, kako sem tudi jaz v svojih mladih letih se svojimi zdaj že pokojnimi roditelji tjakaj romal. Kako me je že takrat sveto čustvo prešinjalo, ko sem iz Sušaka stopal po stopnjicah na Tersat! Ali kaj hočem reči o živem zaupanju, s katerim se vi v svojih potrebah obračate do Matere božje na Tersatu? Zadosti je, da vprašam vas, mili mornarji, keder se nahajate v nevarnosti življenja, keder črni valovi bijejo ob terdo obrežje, katero pred seboj gledate, kam tedaj, ako ste tudi v daljnjih krajih, kam poleti vaša misel, h komu se zatekate sè vsem zaupanjem svojega serca? Obljube in slike, s katerimi so pokriti zidovi tistega svetega hrama, te so najjasniši dokaz vaše pobožnosti in zaupanja vašega do Matere božje na Tersatu. — Dragi moji, bodite tudi nadalje vsi, na morju in na suhem, pravi, pobožni sinovi Marijini; s tem si boste zaslužili njeno sveto varstvo in njen materinski blagoslov. —

Prihodnjega mesca grudna*) se bodo začeli v Loretu obilni odpustki v slavo šeststoletnice prenesenja svete hišice. Iz vseh krajev bodo pobožni kristijani dohajali slavit Marijo v blagoslovljeno hišico, kjer je „Beseda meso postala in mej nami prebivala“. Nadejam se, da se mi bo še ponudila vgodna priložnost, obširnije vam o tem govoriti in morebiti vas tudi povabiti, da poromate z menoj v Loret. To romanje bi bilo edino svoje verste, z odhodom s Tersata bi se razlikovalo od vseh drugih romanj, ki se odpravijo v Loret v prihodnjem letu. Bog vsliši moje vroče želje in svete namene in daj, da s tako pobožnostjo in takim zaupanjem, kaker so naši očetje pred 600 leti na kolena padali v sveti hišici na Tersatu, tudi mi, njih potomci in dediči njih verskega prepričanja, o priložnosti tega romanja v Loretu počastimo Marijo in od nje izprosimo materinega blagoslova in močne obrambe njene sebi in naši škofiji.“

P. —n—n.

*) Pastirski list je izdan 26. velikega serpana 1894.

Zgodba svetih gorkumskih marternikov.

(P. A. M.)

Vvod.

Zgodbo slavne marterniške smerti, katero je preterpelo za-
voljo njegove sv. vere 19 serčnih Kristusovih služabnikov 9. ju-
lija l. 1572. v mestu Brila (Brielle) v Holandiji, je popisal prvi,
in sicer v latinskem jeziku, Viljem Estius Hesselius,
eden najimenitnejših katoliških bogoslovcev, kar jili je do zdaj
imela Belgija. Ta mož je bil rojen v Gorkumu ko nečak tistega
svetih marternikov, ki se navadno prvi imenuje, namreč sv. Ni-
kolaja Pika, gvardijana v gorkumskem frančiškanskem samostanu.
Izešla je pa njegova knjiga „Historia martyrum Gorcomiensium“
pervič l. 1603 v Dueji (Douay), drugič v Namiru (Namur) l. 1655.
Poslednjo izdajo so ponatisnili Bolandisti v drugem zvezku me-
seca julija na strani 754 in dalje. Po tem viru, kaker tudi po
nemški prestavi „Geschichte der Martyrer von Gorcum“ Waren-
dorf 1867, smo se namenili popisati našim dragim bravcem to
lepo in jako podučljivo zgodbo, iz ketere bodo lahko spoznali,
da smemo sv. cerkev, ki se navadno „vojskujoča“ imenuje, po vsi
prayici imenovati tudi „preganjano“. Saj nam kaže njena zgodo-
vina od rojstva njenega božjega začetnika vse do današnjega dne
nepretergano bojevanje in nasprotovanje hudobnega sveta proti
božjemu kraljestvu na zemlji. To nasprotovanje se je večkrat
razvnelo v smertno sovraštvo, ki se je pokazalo v bolj ali manj
kervavem preganjanju vernih kristijanov. Na prvi pogled bi se
vtegnila komu čudna zdeti ta prikazen, ali kedor pozna značaj
kraljestva Kristusovega in kraljestva tega sveta, ta bo precej
rekel: „Saj ni moglo drugači biti in tudi nigdar ne bo“. Kristus
je to svojim učencem naprej povedal: „Ako so mene preganjali“
je rekel, „bodo tudi vas preganjali. Ke bi bili iz sveta, bi svet
svoje ljubil; ker pa niste iz sveta, ampak sem vas jaz od sveta
odbral, zato vas svet sovraži“. Te besede Kristusove so se vedno
izpolnjevale nad njegovo nevesto sv. cerkvijo. Z božjim pripu-
ščenjem so prišli čez njo dostikrat hudi časi in to je bil za njo
čas pokore, čas očiščevanja, čas skušnje, čas, ki nas spominja
besed Kristusovih: „To je vaša ura in oblast teme“.

Tak čas je bilo tudi 16. stoletje. Odkritje novega sveta in razne zelo koristne najdbe so napravile velik hrup in nekako razburjenost mej ljudmi. V teku stoletji se je bilo nabralo tudi v cerkvi obilo slabega in pomanjkljivega, kar je bilo potrebno poprave in prenovljenja. Ali nastopili so puntaški, nehvaležni in sprideni sinovi, ki so najprej sami zabredli v krivoverstvo, potem pa brez števila drugih, da, cele narode zapeljali k odpadu od prave sv. vere in napolnili s smertnim sovraštvom do matere katoliške cerkve. Sredstva, katerih so se posluževali ti novi krivoverci, so bila ravno tista, katera so vže od začetka rabili satan in vsi njegovi pomagači v boju zoper kraljestvo božje, namreč: laž in sila. Nauke, obrede, navade in namene sv. cerkve so pačili in napak popisovali, tako, da se je dalo priprosto, neučeno ljudstvo brez težav zapeljati v krivo vero. Kar pa niso mogli doseči z lažmi, to so dosegli s surovo silo. Zato vidimo blizu povsod, kjer se je vpeljevala kriva vera, kako so se kervavo preganjali katoličani, posebno duhovniki in redovniki. Sveti gorkumski marterniki niso edini, ki so bili grozovito vmorjeni zavoljo sv. vere, imeli so mnogo predčikov in naslednikov. Vzroki teh žalostnih prikazni pa niso bili edino le oterpanjeni značaj ljudstva in kriva kaljvinska vera, katero je sprejelo, temuč tudi tedanje politične razmere.

Da bodo bravci to „Zgodbo“ laglje razumeli, moramo ob kratkem povedati, kakošne so bile tiste razmere na Nizozemeljskem, ki je obsegalo sedanja kraljestva belgijsko in holandsko. V drugi polovici 16. stoletja je bila tam tergovina in obertnija v najlepšem cvetu in zato tudi veliko bogastvo v deželi. Kjer je pa obilnost časnih, posvetnih dobrot, tam človek kaj rad pozabi skerbeti za večno, neminljivo srečo. Tako je bilo tudi Nizozemeljsko glede verskega in npravnega zivljenja tedaj na jako nizki stopnji.

Politično je bilo tisti čas združeno s španjolsko krono. Španski kralj Filip II. pa je prevzetno zaničeval narodne pravice ter postavil Nizozemeljcem, ki so nad vse ljubili svojo državno slobodo, za vladarico svojo natorno sestro Marjeto iz Parme. Za njene državne svetovalce je bil izbral sicer nekaj najimennitniše domače gospode, vendar je imel prvo besedo nadškof in kardinalj Anton Perenot Granveljski (de Granvelle), tujec po rodu, pa silno učen in delaven mož. Nizozemeljsko plemstvo s to vlado ni bilo prav nič zadovoljno. Kmalu se je zbralo v mogočno

stranko z namenom, da bi odstranilo vladarstvo. Na čelu teh nezadovoljnežev je bil Viljem Oranski, mož prederzen, časti hlepen in poln zvijač, ki ni nič bolj želel, kot vso državno oblast v svoje roke dobiti. Skrivaj je bil protestant, na dvoru Karola V. pa se je hlinil, da je katoličan. Plemstvu se je kmalu posrečilo spodriniti mogočnega kardinalja. Zdaj so imeli proste roke, za razširjevanje svojih puntarskih namenov. Mej ljudstvom je bila razburjenost in nezadovoljnost z vlado vsaki dan večja. Posebno dobro pa so plemenitaši izkoristili v svoje namene nekatere ostre kraljeve zapovedi zoper krivoverce. Grof Oranski je zbral okolu sebe mogočno stranko, ketere udje so se terdno zavezali, da hočejo braniti nizozemeljske pravice, ki jih jim krati krivični ptujec. Podpisali so tako imenovani „kompromis“ in kraljevi namestnici izročili prošnjo, da bi se terde verske postavbe odpravile. Ker so bili glavni vporniki njeni svetovalci, so jo preslepili in zapeljali k naredbam, ki so bile le njim v korist. Ta vporna stranka si je nadela posebno ime, namreč „hezi“ (geuzen) to je po naše „berači“. Ker so imeli ti ljudje velik vpliv pri vladi in ker so bili večinoma nagnjeni h krivi veri, se ne moremo čuditi, da je bilo kmalu na vseh krajih dežele vse polno protestantovskih pridigarjev, ki so, eden bolj ko drugi, gerdili sv. katoliško cerkev, smešili in zaničevali njene nauke in obrede in ljudstvo v krivo vero zapeljevali. Prederznost krivovercev je kmalu presegala vse meje. Očitno so imeli svoje shode in kar se vso silo so tirjali, da se jim nekatere cerkve prepuste. Kraljeva namestnica je bila v največi zadregi. Ni si vedela drugači pomagati, kaker, da je grofa Oranskega poslala v Antwerpen, kjer je bilo mnogo dobro oboroženih hezov zbranih, da bi on tam mej njimi posredoval, on, oče vsega vpora! Mej tem je pa seme, ki so je sejali protestantovski pridigarji, vže rodilo grenjak sad. Cele trume besnega ljudstva so divjale, ropale in razbijale po deželi. Podšuntani od krivovercev so ti zdivjani ljudje vlomili v cerkve, jih do dobrega oplenili in opustošili ter pri tem vničili mnogo redkih, vmetalnih izdelkov. Dragocenosti so pokradli; druge stvari so pometali na ulice, ki so bile vse polne polomljenih križev in razbitih ali rasterganih podob matere božje in svetnikov, pa tudi trupel pomorjenih redovnikov in redovnic. Take grozovitosti so marsikomu oči odperle, da se je ločil od hudobne, vporne, krivoverske stranke hezovske. Kralj Filip je tudi sam kmalu spoznal, kako nevarna je ta stranka beračev ne samo cerkvi te-

muč tudi državi. Poslal je tja ostrega moža in izverstnega vojskovodjo po imenu „Fernando Álvarez duque de Alba“ (to je Ferdinand Aljvares vojvoda Aljbski) z 20.000 vojaki. Komaj je Viljem Oranski zvedel, da se bliža strahoviti Aljba, hitro je pobegnil na Nemško, in mnogi, ki so imeli slabo vest, iz plemstva in drugih stanov, so ga posnemali. Vže sam strah pred imenom Aljba je prinesel mir v deželo. Marjeta je na to kmalu prepustila vojvodi vse vladarstvo ter odšla na Laško. Aljba je postopal z največjo ostrojtjo. Postavil je tako imenovano „sodišče za nemirne“, katero je pa ljudstvo v „kervavo sodišče“ prekerstilo. Strah, jeza in sovraštvo do Aljbe je bilo vsak dan hujše.

Viljem Oranski je začel boj s Španjolci; pa v začetku je bil zelo nesrečen.

Aljba je mislil, da drugače ne bo mogel oplasiti kraljevih sovražnikov, kaker z največjo ostrojtjo; l. 1569 je vkažal očitno vmoriti grofa Horna in Egmonda, kaker tudi 18 drugih plemenitašev. To kruto postopanje, kaker tudi zatiranje ljudstva s krivičnimi in silnimi davki, pa je zbudilo po celi deželi strašan in dolg boj in ob enem povsod, kjerkoli so se prikazali hezi, tudi grozovito preganjanje sv. katoliške cerkve. Ta boj se je končal s zmago kaljvinske vere v severnih delih te dežele. Hudo oškodovani kupci so namreč Viljema Oranskega močno podpirali z denarjem, da je mogel nadaljevati boj. Na suhem sicer ni bil srečen, toliko bolj pa na morji, kjer so pomorski roparji ali „povodni hezi,“ kaker so se sami imenovali, nezmerno škodo delali španjolskim ladijam. Njih vodja je bil neki grof Lumej ali Lumnij. To je bil silno grozoviten krivoverec in ravno on je vzrok smerti svetih marternikov, katerih zgodbo hočemo popisati.

Ti „povodni hezi“ so l. 1572 vzeli mesto Brilo, kmalu potem tudi Dordreht in Gorkum. Z osvojitvijo tega mesta se začela naša zgodba. Omeniti hočemo le še to, da je trajal ta boj skoraj do polovice 17. stoletja. Še le v januarju l. 1648 je bil sklenjen mir, v katerem so se pripoznale nekatere severne provincije Nizozemeljske kot neodvisne, Holandija.

I. POGLAVJE.

Vspehi hezov. — Skerb katoličanov. — Frančiškanski samostan v Gorkumu. — Obnašanje gvardijanovo pred bližnjo nevarnostjo.

Leta 1566 se je bila vperla, v Holandiji in Zelandiji stran-ka tako imenovanih hezov proti Filipu II. katoliškemu, španjoljskemu kralju in v tem vporu je posebno divjala zoper svete podobe. Vender se je kraljevi namestnici Marjeti vojvodinji Parmski s pomočjo mnogo plemenitih gospodov kmalu posrečilo, zadušiti ta vpor. Toda mir ni dolgo časa trajal, ker so hezi na skrivnem rovarili, in red spodkopavali. Ko je pa hotel novi kraljevi namestnik Aljvares vojvoda Aljba, nove davke naložiti, so porabili to priliko v to, da bi omajali moč vlade in vterdili svojo stranko. Vže so bili sè silo in tudi sè zvijačo vzeli več mest ležečih ob morju, kaker Brilo, Flisingen, Enkhojzen, Aljkmar in druga. Leta 1572 pa se jim je celo posrečilo, eno prvih mest Holandije namreč Dordrecht si osvojiti in sicer s tem, da so bili ljudstvo do vpora pripravili. Kakih šest ur od tega mesta oddaljeno leži Gorkum, ne ravno veliko, vender precej obljudeno in zavoljo svoje lege na reki Mas za kupčijo zelo pripravno mesto. Sporočilo, da je prišel Dordrecht hezom v roke, je napravilo velik strah mej katoličani posebno duhovniki in redovniki v Gorkumu. Dobro so namreč poznali svoje sovražnike, ki so pred kratkim pokazali svoj značaj sè strašnimi grozovitostmi. Z veliko zvijačo so mešali hezi verske reči z državnimi. Mej tem ko so razburjali duhove zoper krivične davke, so ob enem širili sovraštvo proti katoliški veri. Vedno so povdarjali, da so Španjoljci, ki jih zdaj s tolikimi bremenami tirajo v skrajno sužnost, od vseh najbolj vdani tej veri, da jo skušajo z veliko gorečnostjo razširiti in da smertno sovražijo vse krivoverce. Na drugi strani so bili pa Španjoljci ravno zavoljo tega vsem resničnim katoličanom, tako duhovnikom kaker posvetnim, ljubi in dragi. Ker je tedaj pri hezih „papist“ (katoličan) in pristaš španjoljske vlade eno in isto pomenilo, se je vslo sovraštvo, ki so je gojili do Španjoljcev, na vse katoličane, najbolj pa na duhovnike in redovnike. Niso bili tedaj brez vzroka v skerbi in strahu pri tolikih vspekih hezovskih, posebno v onih krajih, katerim je najbolj pretila nevarnost. Take so bile okoliščine v Gorkumu po odpadu Dordrehta.

V Gorkumu je bil frančiškanski samostan, sloveč ne toliko zaradi velikosti in lepote poslopja in števila bratov, kakor zavoljo ostrega spolnjevanja samostanskega reda. Bratje so bili v velikem strahu pred bližnjim sovražnikom, ker v svesti si svoje človeške slabosti so tudi dobro poznali grozovitost in nespravljivo sovraštvo hezov. Predstojnik temu samostanu je bil takrat Nikolaj Pik, domačin tega mesta, mož neomadežanega, svetega življenja. Kaker bo sledeča zgodba pokazala, se je njegova krepost, pred vsem njegova velika gorečnost za katoliško vero, ves čas tega preganjanja posebno svetila.

On je imel nečaka, ki je bil, čeravno še prav mlad, vender pobožen in vnet katoličan. Oba sta se mej sabo preserčno ljubila. Mladenič je bil zelo v skerbi za blager in življenje svojega strica pri teh novih nemirih in homatijah. Podoben je bil onemu nečaku sv. aposteljna Pavla, kateri mu je, kakor poroča sv. Lukež (Ap. dj. 23, 16—21), naznanil vsa zalezovanja sovražnikov in zaprečil vse njih hudobne naklepe. V tem času je ta mladenič večkrat prišel h p. gvardijanu ter mu pripovedoval, kakošne grozovitosti počenjajo hezi s katoličani; kako so neketere sè strašnimi martrami vmorili, drugim pohabili ude, celo Bogu posvečene device oskrunili. Mej drugim mu je tudi sledeče povedal. Neki gorkumski meščan, kateri je bil zavoljo svojih verskih in političnih zločinstev v pregnanstvo poslan, je ko morski razbojnik razsajal proti katoličanom. Ta človek je posebno sovražil nekega katoličana Arnoljda Knobauta po imenu, ki je bil njegov sosed in nekdanji sošolec. Na njegovi pristavi ga sè svojimi tovariši napade, oropa njegovo hišo vsega, njega pa vleče na barko. Tam ga je na razne načine zasmehoval in martral, odrezal mu nos in ušesa ter ga na jambor obesil. Na to so on in njegovi tovariši na drobne koščke razrezali špeha, vtekli v puške, zažgali in tako z gorečim špehom streljali na nesrečneža, ki je mej groznimi bolečinami zdihnul svojo dušo. „Ako tako raynajo s posvetrim človekom, je sklenil svoje pripovedovanje mladenič, kaj bodo storili z duhovnikom, z menihom, kaj še le z manjšim bratom? Zakaj, čim boljši je kdo, čim tesneje se je združil z Bogom sè svojim stanom ali življenjem, toliko bolj ga sovražijo hudobni duh in njegovi pomagachi. Nobeno sovraštvo ni bolj zagrizeno, kaker tisto, v katero podpihuje kriva vera zoper prave služabnike božje.“

S takimi opomini je skušal mladenič ljubega strica prego-

voriti h zgodnjemu begu ter je zavoljo tega zadnje 14 dni, preden so se sovražniki polastili mesta, pogostokrat prišel k njemu, in njegove prošnje so bile toliko bolj silne, koliker bolj se je bližala nevarnost. Na tako prigovarjanje je Nikolaj blizu tako odgovoril: „Strašno je res, kar pripoveduješ. Zakaj, katero človeško serce bi ne trepetalo in se ne zgrozilo nad toliko grozovitostjo? Kedo bi se ne bal, ko se mu bliža tak sovražnik? Ne tajim, da so tvoja sporočila tudi meni strah napravila. Zakaj, človeško je bati se marter in smerti. Toda, ke bi mi tudi tisoč smerti grozilo, z božjo pomočjo svoje vere ne bom zatajil, svojih bratov v nevarnosti ne bom zapustil.“ Ko je na to mladenič odgovoril, da hezi govore (prav po nauku Kaljvina, njih učeni-ka), da bi oni raje svojo vero zatajili, kaker da bi hoteli vse to terpeti, kar morajo od njih prestati katoličani, je Nikolaj prav primerno rekel: „Ako oni vže zdaj, ko se jim dobro godi, očitno tako govore, kaj bodo še le v nesreči govorili? Bog nas pa varuj keterikrat le misliti, da smemo kedaj svojo vero zatajiti. Mariveč pripravljeni smo z božjo pomočjo raje smert in vse martre prestati, kaker tako hudobijo storiti.“

Ko ga je enkrat nečak vže prav nadležno h begu silil, ga je nejevoljen zavernil: „Kaj vender misliš? Jaz naj svoje brate zapustim in le za svojo varnost skerbim? Tega nočem in ne morem storiti.“ Oni ga le še nadalje pregovarja in svetuje, naj svoje sobrate ali seboj vzame ali naj jih pa iz samostana spusti, da si bo mogel vsak po svoji volji kak varen kraj poiskati. Enako naj tudi stori z Bogu posvečenimi devicami, ki so živele v ravno tistem mestu, v samostanu sv. Neže po vodilu sv. Frančiška, katerih vodnik je bil gvardijan. Vender tudi po tem nasvetu je mislil, da se ne sme ravnati. Zakaj nasledki tega bi bili ti, da bi od ene strani hezi toliko bolj prevzetni postali, kaker hitro bi zvedeli o tem begu, ker bi vtegnili misliti, da je katoličanom vpadlo vže vse upanje in vsa serčnost za brambo svoje vere; od druge strani pa bi res vpadla serčnost katoličanom in oni bi se ne vstavljali več tako kaker poprej naklepom krivovercev; nedvojljivo bi mesto na ta način prišlo kmalu v roke sovražnikom. Kriv bi bil pa on in njegovi redovni bratje, ker bi se svojo malo meško boječnostjo in naglim begom, someščanom serčnost vzeli in mesto sovražniku tako rekoč izdali. S takimi in enakimi besedami je nekoliko vmiril dobro hotečega in skerbnega nečaka. Mej tem je pa on spolnjeva

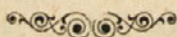
svoje dolžnosti. Tolažil, učil in spodbujal je svoje sobrate, vterjeval je očitno ljudstvo v sv. veri in opominjal v njej stanovitno ostati, naj pride karkoli hoče, in raje smert preterpeti, kaker sv. vero na kak način zatajiti ali zapustiti. Bližnja nevarnost in verjetnost, da se bo ta vihar od Dordrehta tudi na sosedne kraje razširil, so prisilile P. Nikolaja ne sicer h begu, temuč da je marsikaj za varnost previdno vkrenil. Svojemu nečaku je izročil zlate in sreberne svete posode iz samostanske cerkve, da bi jih skril v hiši svojega očeta, ki se je Estius Hesselius imenoval. Ta je to tudi storil na dan sv. Janeza Kerstnika, 24. junija. Pozneje je pa P. Nikolaj vender le začel misliti, da sverte posode niso dosti varne v hiši njegovega svaka. Zakaj ta mož je bil eden prvih mej katoličani in je bil sploh znan kot velik prijatelj manjših bratov. Tako se je moglo sklepati, da bodo hezi, ako zmagajo, gotovo preiskali njegovo hišo. Zavoljo tega je vkažal svete posode v grad prenesti. Ta je bil tik mestnega obzidja na bregu reke in ker je bil močno vterjen, je večina katoličanov mislila, da je v vsakem oziru dovolj varno zavetje. Tudi ni nobeden dvojil, da bo prišla o pravem času pomoč; zakaj govorilo se je, da so vže poslani poslanci s pismi na kraljeve poveljnike bližnjih krajev.

Ravno tisti čas, pa so neketeri meščani od stranke hezov, enako pridno, da še z večjo naglostjo in previdnostjo kaker katoličani skušali izpeljati svoje naklepe. Poslali so v Dordrecht in prosili, naj berž pošljejo v Gorkum eno ali drugo kompanijo vojakov, da prehitte od katoličanov pričakovane pomočne čete. To se je tudi zgodilo z največo naglostjo. Precej je prišlo 13 bark s kakimi 150 vojaki iz Dordrehta in 25. junija zjutraj ob 8 uri so vže stali pred mestom in gradom. Meščani so bili deloma prestrašeni, deloma pa so se začeli vpirati in puntati, najbolj pa so bili v strahu duhovniki in redovniki. P. Nikolaj je precej svoje brate primerno opominjal in na to dovolil vsakemu bežati kamer je hotel ali kjer je mislil, da bo bolj varen pred sovražniki. Sam pa je sklenil še z neketerimi drugimi, ki so bili enakega mnenja, ostati v samostanu. Tudi Bogu posvečenim devicam, ki so bile pod njegovim vodstvom, je v tej skrajni sili, dovolil iti iz samostana, k svojim sorodnikom ali znancem, da si tako svoje življenje in deviško čistost zavarujejo. Tiste pa, ketere so mislile, da bodo v večih katoliških mestih bolj varne je vže prešnji dan izpustil.

Mej tem so hezi po mestu trosili naj bolj lažnjive govori-
ce. Tako so pravili, da v Dordrehtu, Aljkmaru in družih mestih,
ki so se jim vdala, nihče ne moti katoličanov v njih verskih
zadevah, nobenemu se nič žalega ne stori, ne menihu, ne du-
hovniku, toliko manj katoliškemu meščanu; vsakemu je dana
popolna verska prostost. Da bi ljudstvo, ki je bilo vže zavoljo
gori omenjenih davkov kraljevim namestnikom malo naklonjeno,
hezom pa vdano, še bolj terdno na svojo stran dobili, so mu
zaterjevali, da bo cena žitu gotovo padla, kaker hitro hezi zma-
gajo. Tako se je vže zgodilo v mestih, ki so se jim podvergla.
Ta terditev sicer ni bila popolnoma neresnična. Hezi so bili
namreč pri sosednih kmetih mnogo žita naropali ter je prav ceno
ljudstvu prodajali, kaker se večinoma godi z naropanim ali vkra-
denim blagom. To je bil povod omenjeni govorici. Da bi si še
neki sijaj svetosti pridobili, so razdelili žita mej vboge, dar na
keterega smemo obrniti besede modrega v sv. pismu: „Darovi
nudobnih Najvišjemu ne dopadajo, tudi se ne ozira na darove
krivičnih in zavoljo obilnosti darov jim ne bo odpustil greha.“
(Eccli. 34, 23.) Vender se previdni niso dali premotiti s takimi
govoricami; zakaj dobro so vedeli, da hočejo s takimi lepimi
obljubami le prevariti ljudstvo. Iz gotovih virov se je vedelo, da
je ravno nasprotno resnica. Tako je neki frančiškan, ki je pred
kratkim iz Aljkmara v Gorkum pribežal, ko samovidna priča
pripovedoval, kaj počenjajo hezi. Mej drugim je povedal, kako
so prihruli v frančiškanski samostan tistega mesta, brate polovi-
li, zvezali, gerdo ž njimi ravnali in jih ko izdajalce odpeljali;
nekemu hudo bolnemu bratu so vzeli posteljo in ga kaker psa
na golih tleh ležečega pustili. To se je bilo zgodilo še le pred
dvema dnema, tisti dan pred praznikom sv. Janeza Kerstnika.
To pripovedovanje je seveda pomnožilo strah bratov v Gorkumu.
Zato je nečak p. gvardijana vnovič priganjal, naj se reši. Toda
nobene prošnje ga niso mogle geniti, da tudi le eno samo noč
zunaj samostana ostane; on je zaterjeval, da svojih bratov tudi
en trenutek ne bo zapustil. Naslednji dan 26. junija se je nevar-
nost povečala: zakaj hezi so bili zasedli reko nad mestom in
pod mestom. Bratje, ki se niso mogli odločiti, da bi samostan
zapustili, so zopet hiteli h p. gvardijanu tolažbe in pomoči i-
skat. Čeravno od žalosti potert, ker ni vedel, kako bi jih rešil
nevarnosti, jih je vender tolažil, kaker je vedel in znal, jih spod-
bujal k serčnosti in zaupanju v Boga in v novič vsakemu do-

volil iti, kamorkoli hoče. Na to je vzkazal berž znositi v grad ne majhino število knjig, sveto obleko in druge za službo božjo potrebne reči. Kraljevi grajski poveljnik Gašper Turkus je bil sklenil, tako dolgo braniti grad pred napadi sovražnikov, dokler ne pride pomoč.

To se je zdelo toliko bolj mogoče, ker je vsako uro pričakoval prihoda svojega sinu s četami grofa Busutanusa takratnega poglavarja mesta Utreht. Ob enem je spodbujal katoličane ki so se k njemu v grad zatekli, k novemu upanju, kazaje jim pisma, v katerih mu je grof obljubil pomoč. Ko so na to hoteli nekateri bratje, mej njimi p. vikarij, zapustiti mesto, so ušli vrata zaklenjena in z nobeno prošnjo niso mogli pripraviti tistih, ki so imeli ključe shranjene, do tega, da bi jih vunkaj pustili. Iz tega so oni in tudi drugi bratje spoznali, kaj jih čaka in zdaj so šli s p. gvardijanom v grad, le trije so še na lastno željo ostali v samostanu. Sicer bi bil tudi p. gvardijan raji z njimi v samostanu ostal in tam pričakoval nadaljnega postopanja sovražnikov; vendar se mu je njegovi dolžnosti bolj primer-no zdelo tam biti, kjer je bila večina bratov, posebno ker so oni trije bratje brez vsake sile in potrebe v samostanu ostali in bi bili tudi lahko šli z drugimi brati v grad.

Mesečna duhovna samota

ali

pripravljanje na smert.

(P. A. F.)

Učeniki duhovnega življenja priporočajo mnogo pripomočkov, s katerimi naj bi delali za zveličanje svoje duše, posebno pa svetujejo, da naj si proti koncu vsakega meseca izberemo dan, da se pripravljamo za smert s premišljevanjem, spovedjo in svetim obhajilom in da dobro pregledamo, koliko smo storili za svoje zveličanje v tem mesecu. Tak dan imenujejo mesečno duhovno samoto ali pripravljanje na smert, ki je zelo koristno za grešnika in pravičnega. Grešnik ta dan dobro izpraša svojo vest čez vse, kar je storil v mescu in ako je morebiti svete zakramente nevredno prejemal, popravi to z dobro mesečno spovedjo, v mescu storjene grehe primerja z grehi preteklega mesca in

precej vidi, če se je poboljšal ali pa poslabšal. Pravični pa vidi, ali je v tem mesecu rastle v gorečnosti ali pešal. Za vsakega je koristno, da se enkrat v mesecu odtegne vsakdanjim skrbem in opravkom in misli, kaka bo njegova smert. Zakaj zavoljo mnogih vsakdanjih skerbi mnogo kristijanov popolnoma pozabi, zakaj so na svetu in kaj bo ž njimi po smerti, in ako tudi vsako leto opravljajo duhovne vaje ali se vdeležujejo sv. misijona, vendar prav lahko pozabijo na takrat storjene sklepe, ako jih ne ponovijo vsaj vsak mesec. Kako koristno je tako se pripravljati na smert, boš sam skusil, posebno na zadnjo uro.

Mesečno duhovno samoto lahko tako le opravljaš.

Proti koncu vsakega mesca si izberi dan, keder imaš najmanj dela; udom tretjega reda in drugim ljudem bo naj bolj pripravna zadnja nedelja v mesecu, duhovnikom pa delavnik, ker nimajo te dneve toliko opravila kaker druge. Predvečer pojdi v cerkev, ako moreš, in prosi Boga potrebne pomoči, potem opravi premišljevanje, ako znaš premišljevati, ali ga pa vsaj počasi preberi. Zjutraj opravi jutranjo molitev, napravi terdni sklep, da hočeš ta dan dobro porabiti za duhovno samoto, dopoldne in popoldne opravi premišljevanje, posebno pa glej, da boš napravil pri vsakem premišljevanju terdni sklep za prihodnje življenje. Mesečno spoved opravi tako, kaker da bi bil zadnjikrat pri spovedi, in sv. obhajilo prejmi kaker sveto popotnico. Po kosilu obišči presveto Rešnje Telo in prosi Jezusa pomoči, da bi mogel deržati terdne sklepe prihodnji mesec. Zvečer opravi z drugimi rožni venec in večerno molitev, pri spraševanju vesti se tudi sprašaj, kako si opravil duhovno samoto. Ta dan duhovne samote govori z drugimi, koliker moreš malo, ne zanemarjaj pa dolžnosti svojega stanu.

Premišljevanje na predvečer duhovne samote.

„Zemlja, katera pije dež, ko večkrat nanjo pride in . . . ternje in osat rodi, je malopridna in blizu prekletstva : njen konec je požganje.“ Hebr. 6, 7. 8.

„Negdo je imel figovo drevo zasajeno v svojem vinogradu in je prišel sadu na njem iskati in ga ni našel. Rekel je tedaj gorniku : Glej, tri leta je, kar hodim iskati sadu na tem figovem drevesu in ga ne najdem ; posekaj ga tedaj, čemu še pro-

stor jemlje? On pa je odgovoril in mu rekel: Gospod, še to leto ga pusti, da ga okopljem in mu pognojim. če kje sad obrodi, če pa ne, ga boš potlej posekal.“ Luk. 13, 6—10.

Tudi ti si figovo drevo zasajeno na vert svete cerkve, morebiti na vert tretjega reda. Bog išče sadu tudi pri tebi in ker ga ne najde, ti žuga s pogubljenjem in po vsi pravici. Le premišluj, kaj vse je storil Bog za zveličanje tvoje duše, kaj tirja zato od tebe in kaj te čaka, ako mu ne boš dal, kar tirja od tebe. O moj Bog razsvetluj me mej tem premišljevanjem, da bom dobro spoznal 1. kaj si ti vse za me storil, 2. kaj tirjaš od mene in 3. kaj me čaka, ako ne bom rodil dobrega sadu. O Marija, Mati božja, in moj patron, prosita za me!

1. Premišluj, da te je Bog vstvaril; po njegovi milosti, si rojen v sveti cerkvi in morebiti si celo v tretjem redu, ki ima veliko svetnikov in zveličanih. Ti so živeli v ravno tisti sveti cerkvi, v ravno tistem tretjem redu kaker ti, in so imeli ravno tisti evangelij, tiste zakramente in tisto, da še bolj ostro vodilo kaker ti in so prišli na visoko stopinjo popolnosti, ti imaš razun tega še njih lepe zglede in posebne pripomočke naših časov, katerih niso imeli. Premišluj še dalje, koliko posebnih dobrot je Bog tebi še posebej dal. Koliko dobrih misli ti je dal, koliko pridig si slišal, kolikokrat si pristopil k svetemu obhajilu, opravil si morebiti letne duhovne vaje ali se vdeležil svetega misijona! Koliko dobrega si prejel mej duhovnim branjem in premišljevanjem! Veliko svetnikov je v nebesih. katerim ni dal Bog vseh teh in toliko dobrot in toliko talentov kaker tebi, pa so bili bolj pridni in bolj zvesti kaker ti. Glej, vse to je Bog za te storil in lahko rečeš z Materjo božjo: „Velike reči mi je storil.“ ¹⁾ Živiš pa, kaker so živeli svetniki? Si rodovitno ali nerodovitno drevo na Kristusovem vertu? To dobro prevdarjaj!

2. „Velike reči mi je storil“ Bog, kaj pa tirja od tebe za vse to? Sadje, kaker kmet od drevesa, katero je vsadil. Bog pa noče od tebe mlačne in poveršne pobožnosti in navideznih čednosti, zakaj to je listje, ne pa pravo sadje. Bog tirja od tebe pravi sad, kaker je pridigal sv. Janez Kerstnik Judom: „Storite vreden sad pokóre,“ ²⁾ sad, ki obstoji v tem, da ljubiš Boga

¹⁾ Luk. 1, 49.

²⁾ Mat. 3, 8.

bolj kakor vsako reč, svojega bližnjega pa kakor samega sebe, in v tem, da sovražiš vsak greh, ljubiš pravico in natanko spolnuješ dolžnosti svojega stanu. Pravi sad rodiš takrat, keder ljubiš, kar Jezus ljubi, in sovražiš, kar on sovraži, in keder zatajuješ svoje strasti in slabe navade in hrepeniš vedno boljši biti. „Storite tedaj vreden sad pokore“, pokaži se svojimi čednostmi, da si se spreobrnil in poboljšal. To tirja Bog od tebe.

Zdaj pa prevdarjaj, ali si obrodil ta sad. Bog od svoje strani ti ni nehal dajati svojo pomoč, 10, 20, 30, 40 . . . let že obdelava in gnoji tvojo dušo, da bi rodila. Pri drugem bi napravilo manj milosti svetnika, iz tebe pa še morebiti dobrega kristijana, tretjerednika ne. Koliko kristijanov, udov tretjega reda je, ki so prejeli manj milosti kakor ti, pa bolj sveto živijo! Kaj ti je koristilo toliko svetih maš, toliko svetih obhajil? Eno samo sveto obhajilo bi te lahko napravilo velikega svetnika, ti se pa po 100 in še več svetih obhajilih nisi znebil še enega pogoška ne. Ali si po tolikih premišljevanjih in pridigah kaj bolj ponižen? bolj natančen v spolnovanju svojih dolžnosti?

Glej, kakšna si, moja duša! 10, 30, morebiti 50 ali 60 let te Jezus okopava in gnoji, da bi rodila dober sad dobrih del in čednosti, pa kaj si že vse obrodila? Gorje tebi, ako si nerodovitno drevo, zakaj Bog preti, da te poseka. „Posekaj ga tedaj, čemu še prostor jemlje?“

3. Prevdarjaj tedaj, kaj te čaka, ako ne bo našel Bog sadu na tebi. Nad teboj se more pritožiti, kakor se je pritožil nad Judi po preroku Izaiju rekoč: „Kaj bi bil imel svojemu vinogradu še storiti in nisem storil? Ko sem čakal, da bi grozdje rodil, zakaj je pa viniko obrodil? In zdaj vam bom pokazal, kaj bom storil svojemu vinogradu: plot mu bom pobral, da bo oropan; poderl mu bom obzidje, da bo pomeudran, v puščavo ga bom spremenil, ne bo ne obrezan, ne okopan; germovje in ternje naj v njem raste, in oblakom bom zapovedal, da ne bodo nanj dežja lili.“¹⁾ — Ako ne rabiš milosti in pomočkov, ti bo Bog pobral plot, raztresen boš in mislil boš na druge stvari. Bog ti ne bo več govoril na serce, spovednikove besede te ne bodo več genile, svete zakramente boš prejemal mlačno in molil boš iz same navade, počasi boš zapustil svete zakramente, premišljevanje in molitev in tako bo presekan stu-

¹⁾ Izaija 5, 4—7.

denec božje milosti, ki je tekel v tvoje serce. Oh, kaj bo počela tvoja duša v tem žalostnem stanu? Zgubljala bo milost za milostjo in poklic, in krono, ketera je nji pripravljena v nebesih, bo prejela druga zvesta duša.

O Gospod, še to leto me pusti, vem, da sem nerodovitno drevo in da sem zastonj jemal prostor v tvojem vinogradu in nisem družega vreden kaker, da me posekaš in v ogenj veržeš, pa poterpi z mano ne eno leto, temuč samo en dan in s tvojo pomočjo upam, da ga bom tako porabil, da ne bo na meni za stonj tvoje delo. Mislim, da si mi dal misli, želje in čas za to duhovno samoto, da bi me ne kaznil, kar sem sicer zaslužil se svojim mlačnim življenjem. Vem, da je lahko ta milost za me zadnja; vem, da, ako ne bom dobro porabil tega dne, me lahko posekaš in v ogenj veržeš. To lahko verujem in tega se moram tudi bati; pa, o Gospod, na tvojo neskončno vsmiljenost upam, „potertega in ponižanega serca, o Bog, ne boš zaničeval“ (psalm 50.) S tvojo pomočjo bodi sklenjeno juteršnji dan tako sveto preživeti kaker bi bil zadnji v mojem življenju, tako da se bom mogel na zadnjo uro tolažiti, da sem vsaj en dan v svojem življenju sveto preživel.

Mesec januarij.

Dopoldansko premišljevanje.

Bolnikov dušni stan na smertni postelji.

„Oskerbi svojo hišo, ker boš vmerl in ne boš živel.“ Izaija 38, 1.

Misli si, da gledaš bolnika na smertni postelji, ki bo vmerl čez dve ali tri ure. Slab je tako, da se zelo težko premakne, nemiren je, žila mu vedno bolj počasi bije, merzel in bled postaja in merzel pot se prikazuje na čelu. Glej taka se bo tudi tebi godila na smertni postelji. Kaj si pa misli na smertni postelji grešnik, mlačen ud tretjega reda, kaj pa pobožen kristijan, pobožen tretjerednik? Prosi Boga pomoči, da boš mogel dobro spoznati v tem premišljevanju dušni stan grešnika in pobožnega na smertni postelji in potem tako živeti, da se ne boš bal vmreti na zadnjo uro. O Marija, Mati božja, in sv. Sebastijan, prosita za me zdaj in ob moji smertni uri.

1. Grešnik na smertni postelji.

Prevdarjaj, kako se človek spremeni na smertni postelji. Pred nekoliko dnevi je bil še prav zdrav, močan in vesel; mi-

slil je že, kaj vse bo storil še to zimo, kaj spomladi. Naenkrat je smertno zbolel in kakšen je na smertni postelji? Slab in otožen je, jed mu ne diši in spati ne more. Kaj more tolažiti grešnika v tem žalostnem stanu? Svet? Za svet ni več, ker ne more več zanj delati, svet pa zanj ni, ker mu ne more pomagati. Denar, premoženje? Oh nanj je imel navezано serce in ker ga ne more vzeti sabo v večnost, je še bolj v skerbi in še bolj žalosten. Ga bodo tolažili domači? Žena in otroci se jočejo, ker bodo kmalu zgubili očeta, ki je zanje skrbel. Dediči! ki komaj čakajo njegovo smert, da bi prej podedovali in vživali, kar si je on s trudom, morebiti po krivici pridobil? Ako se spominja na preteklo življenje, je nemiren, ker zdaj dobro vidi, da je delal zoper božje in cerkvene zapovedi, veliko greha storil, malo ali pa nič pokore zanj. Ga bo potolažil morebiti spovednik? V življenju ni maral za spoved in zdaj so ga domači pregovorili ali prisilili, da naj se spove. Spovednik ga bo nagovarjal, da naj se spravi z Bogom in na smert pripravi. Ali kako se bo pripravil za sveto spoved in smert, ker je ves zmešan? Kako tolažbo mu bo prineslo sveto obhajilo, ker že več let ni prejel tega presvetega zakramenta ali ga je pa iz same navade? Kaj si misli, ko mu poda duhovnik britko martro in ga spodbuja, da naj terdno zaupa v svojega na križ pribitega Zyeličarja, ki je tudi zanj terpel in noče grešnikove smerti, temuč, da se zveliča? Kako tolažbo bo imel kristijan v britki matri, ketere ni ljubil v svojem življenju, on, ki ni nigdar mislil, koliko je Bog zanj terpel na svetem križu, keterega podobe morebiti še v izbi imel ni in se ni odkrival, keder je mimo nje šel. — Ko vmira, mu začne duhovnik dušo priporočevati z besedami: „Loči se, o kerščanska duša, s tega sveta.“¹⁾ Ločiti se tedaj moram, si misli, in vse zapustiti, kar sem imel in ljubil na svetu; zapustiti moram, ako bi tudi ne hotel in za vedno in stopiti v večnost pred sodnika, keterega sem tolikokrat razalil. Oh kako bo zapustil posvetni kristijan ta svet in kako otožen bo, keder bo videl, koliko hudega je storil in koliko dobrega je opustil ali pa slabo opravil. Kakeršno življenje, taka smert. — Glej tak je dušni stan grešnika, mlačnega kristijana na smertni postelji! Tudi tebi se ne bo boljši godilo, ako boš mlačno živel, in božje in cerkvene zapovedi slabo deržal.

¹⁾ Rimski ritual.

2. Pobožni kristijan na smertni postelji.

Smert je kazen za greh in zato je grenka samo za grešnike. Kako tolažbo bo imel tedaj pravični na smertni postelji! Kako bi nemirno vmiral, ker je spravljen z Bogom? „Draga je pred Gospodovim obličjem smert njegovih svetih“ Ps. 115, 6. Naj vmerje pravični kjerkoli in kederkoli, ako ga zapusti ves svet, ali ako vmerje naglo, njegova smert ni nepripravljena, Bog zanj posebno skerbi in napravi vedno srečno njegovo smert, in kako ne bi bila srečna, ko je pred Bogom draga.

Pravičnega tolaži na zadnjo uro vsaka reč. Kako ga veseli, da je spolnjeval božje in cerkvene zapovedi in storil vredno pokoro za svoje gréhe! Vse, kar bi se mu moglo zdeti težko v službi božji, je že preteklo; posti in druga ostra pokora, zatajevanje in trud je že končan. Kako je vesel, da ni storil tega ali onega greha, katerega bi bil prav lahko storil, in da je storil, kar Bog in sveta cerkev zapovedujeta, in zato ga vest ne peče, kaker bi ga drugači.

Bogaboječi kristijan sam želi spovednika, skesan in vdan v božjo voljo opravi, ako treba, spoved čez vse svoje življenje, da očisti še enkrat svojo vest in se popolno spravi z Bogom, svojim prihodnjim sodnikom. O, s kakim brepenenjem prejme sveto popotnico in sveto poslednje olje, ker je bilo v življenju njegovo največje veselje pristopiti k svetemu obhajilu. Keder mu dajo britko martro v roke, oj s kakim veseljem jo prime, derži in premišljuje, ker je v življenji ljubil križ, premišljeval Kristusovo terpljenje in sam sebe križal s zatajevanjem. — Poln tolažbe je, keder mu duhovnik pove, da bo kmalu zapustil svet in se preselil v večnost, zakaj lahko pravi s svetim Pavlom apostoljem: „Kristus je meni življenje in smert dobiček“. Filip. 1, 21.

„Draga je pred Gospodovim obličjem smert njegovih svetih“ Ps. 115, 6. Bo tudi tvoja? Enkrat se boš tudi ti vlegel na smertno posteljo in tudi tebe čaka ali žalostni grešnikov stan ali pa mirni pobožnega kristijana, v enem ali pa v drugem bo tudi tvoja duša, keder boš vmiral; zdaj si še lahko izbereš, na zadnjo uro bo prekasno. Vedi pa, da ako hočeš vmirati, kaker so svetniki, moraš tudi živeti kaker so živeli svetniki.

Popoldansko premišljevanje.

Smert je gotova.

„Odloženo je ljudem enkrat vmreti“ Hebr. 9, 27.

„Treh reči se bojim, ločitve svoje duše od telesa, ostre sodbe in sodnikove obsodbe,“ tako je rekel sveti Elija opat, ki je delal pokoro skoraj 80 let. Res grenka je smert in njen spomin, zakaj na smertni postelji človek bolj dobro vidi kaker v življenju in marsikaj se mu zdi velik greh, kar poprej še za greh ni imel. Zato je zelo koristno misliti na smert, ker je „odloženo“, da mora vsak vmreti in sicer samo „enkrat“; enkrat srečno, vekomaj srečno, enkrat nesrečno, vekomaj nesrečno. Zato premišljuj zdaj, da boš gotovo vmerl in samo enkrat in prosi Boga pomoči, da se boš v življenju smerti bal in za njo pripravljaj, da te ne bo našla nepripravljenega.

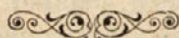
1. Smert je gotova. „Določeno je ljudem... vmreti“. Vmerl boš gotovo; preštevaj svoje dni kaker hočeš, prišel bo dan, ko boš zadnjikrat vstal ali pa spat šel. In tega zadnjega dne, tudi ure ne moreš prenesti, preložiti; ognju, vodi se moreš vstavljati, smerti pa ne. „Postavil si mu (človeku) meje, ki se ne morejo prestopiti“ Job. 14, 5. Naj bogatejši si sè svojimi milijoni še pol ure življenja ne more kupiti: kralji in cesarji, kateri so vladali skoraj ves svet, so vmerli kaker njih podložni in zdaj jih ni več. Pred sto let so drugi ljudje živeli v tvoji vasi, v tvoji hiši in drugi je spal v tvoji postelji. Pa tudi ti boš moral vmreti, mlad ali star, pripravljen ali pa nepripravljen, ako misliš na smert ali pa ne; vsak dan, vsako uro si bliže smerti. „Včeraj meni, ti kliče merlič, denes tebi“. Sirah 38, 23.

Odloženo ti je tedaj vmreti in takrat boš moral vse zapustiti: bogastvo, premoženje, častno službo, veselice in vse, kar zdaj rad imaš; v večnost boš nesel sabo samo dobra in slaba dela. Pri mertvaški sveči boš prav spoznal kako nečimeren in minljiv je svet; zakaj bi imel tedaj navezano serce na bogastvo, denar, nečimereno veselje, kar boš moral enkrat za vselej zapustiti.

2. „Odloženo je enkrat vmreti“. Kaker si bil samo enkrat rojen, ravno tako boš tudi samo enkrat vmerl; eno dušo imaš in ta se bo samo enkrat ločila od tvojega telesa, enkrat srečno, vekomaj srečno, enkrat nesrečno, vekomaj nesrečno. Ako boš vmerl v smertnem grehu, bo za te večna nesreča, ketere ne boš mogel nigdar več

popraviti. O kako nespameten bi bil, ako bi vedno ne mislil srečno vmreti, ker boš samo enkrat stopil v večnost; stopil boš v srečno ali pa v nesrečno večnost, v večno veselje, ali pa v večno terpljenje. In kako hitro lahko vmerješ! Ta je nesrečno padel in se je vbil; drugega so drugi vbili, onega je strela vbila, tretji se je zadušil in zopet drugega je zadel mertvoud in je naglo vmerl. Takih smerti je dosti in tudi ti lahko vmerješ, lahko se vležeš spat zdrav in zjutraj te bodo našli mertvega. Kaj bi bilo s tabo, ako bi bil v smertnem grehu?

Ker boš tedaj gotovo vmerl in samo enkrat, ali ni vredno da dobro, srečno vmerješ! „Kakšno obleko bi rad? ti mi boš odgovoril, ako te vprašam, da dobro; kakšno pristavo, dobro; kakšno ženo, dobro; kakšne otroke, dobre; kakšno hišo, dobro; samo življenje slabo.“¹⁾ Sedanje življenje pa ni nič drugega kaker pripravljanje na smert. Ako želiš dobro, srečno vmreti in vekomaj srečen biti, moraš tedaj tudi dobro, kerščansko živeti. Seveda, ničemerni svet ti pravi, ker samo enkrat živiš, živi tedaj veselo; sveta vera ti pa pravi, ker samo enkrat živiš, boš tudi samo enkrat vmerl, srečno ali pa nesrečno za celo večnost. Ker pa lahko vmerješ vsak trenutek, pa samo enkrat, bodi tedaj vedno pripravljen. „Stori mi znano pot, po kateri naj hodim“²⁾ da bom srečno vmerl. Ker se bom vekomaj pogubil, ako se bom enkrat pogubil, zato sklenem, da ne bom živel v smertnem grehu, temuč, da se bom spovedal prej ko bom mogel, ako bi bil tako nesrečen, da bi ga storil.

Življenje Apolonije Bersnjak, tretjerednice.

Lepi zgledi so nam svetla luč; gdor po njih živi, ljubi luč, on je otrok luči in ne bo zašel na poti v večno življenje. Lepi zgledi poterjujejo pravične v pravičnosti in so jim močen steber stanovitnosti, pa tudi grešnika zavračajo na boljšo pot, na pot kesanja in pokore, torej piše sv. Janez Zlatousti: „Več duš spokorijo-lepi zgledi kaker čudeži; brez lepih zgledov bi vsi grešniki padli v pogubljenje.“ In tak zgled pobožnega življenja, svete mo-

¹⁾ S. Augustin sermo 20.

²⁾ Ps. 142, 8.

litve in voljnega terpljenja nam daje ponižna hčerka sv. Frančiška, vzorna tretjerednica Apolonija Beršnjak. --

Piše pol ure od farne cerkve na Rečici v divni Savinski dolini zagledaš ob cesti proti Solčavskim planinam prijazno cerkvico sv. Janža. Prav v bližini cerkveni se razprostira majhina vasica, v sredi sela pa vidiš zidano stanje Beršnjakovo, po domače Žlebnikovo. Tu se je narodila Apolonija Beršnjakova. Stariši njeni so dokaj premožni in kar presega vse bogastvo, bogaboječi in skerbni roditelji. Čemu je človeku ves svet, ako ni v prijaznosti z Bogom? „Kaj ti hasni, če ves svet pridobiš, pa dušo zgubiš?“ Boljši je borno oblečen siromak pod slamnato streho, če živi v božjem strahu brez greha, kakor škerlatast bogatin, sedeč na kupu srebra in zlata, če ni pobožnega serca. Stariši Apolonije niso bili samo po imenu, marveč v resnici in dejanju kristijani. Učili so svojega še majhinega otroka že lepo moliti, učili so ga pa tudi lepo živeti, ker so bili sami pošteni, delavni in pravični. V serce Apolonije so že v nežnih letih strah božji vsejali, ki je začetek vse modrosti.

Malo dete komaj 14 dni staro je že bilo v veliki nevarnosti; pri sosedu je navstal strašen požar in mati male Apolonije mora z jokajočim detetom bežati. Zadnji dan pred smertjo je še spominjala svojo tožno mater na ta žalostni beg tako: „Ljuba mati, nikar ne jokajte, če moram vmreti, saj ste me zmirom tako lepo učili, saj ste me vedno tako skerbno varovali; komaj sem bila 14 dni stara, ste morali z menoj bežati, kakor je Marija z Jezusom bežala, da ste me oteli pred časnim ognjem in upajmo, da ste tudi mojo dušo z vašo materino skerbjo rešili pred večnim pogubljenjem.“

Ko vbogljiva deklica doraste za šolo, so jo skerbni stariši pridno v šolo pošiljali, pa tudi doma marljivo vsega lepega učili in to je že vsem potrebno, ker drugači je ves trud in napor učnikov le prazna pena. Zastonj si tergajo učniki persa in pljuca po šolah, zastonj je vsaka beseda, vsako zerno lepih naukov pade na skalo, če stariši svoje dolžnosti pri otrocih zamudijo. Slabi zgledi zanikernih starišev pokončajo pri otrocih vse, kar so v šoli lepega slišali, Šola in domača hiša ste dve očesi na enem čelu, ako je jedno slepo, tudi drugo oslabi. Stariši, bodite torej prvi učitelji svojih otrok! Ne zadovoljite se s tem, če se vaši otroci brati in pisati v šoli naučijo, temveč, da se

tudi lepega življenja privadijo; brati in pisati znati ni zadosti za nebesa, prava vera je potrebna in življenje po veri. —

Vzor marljive šolarice je bila mlada Apolonija; učila in vadila se je vsega dobrega v šoli; tako je bila veselje g. katebeta in g. učitelja. Dve deklici, kateri ste ž njo v šolo in iz šole hodili, ste bile priči njene pobožne duše. Mej potjo iz šole so molile namreč pridne šolarice sv. rožni venec in če so se drugi šolarji približevali, krenile so na stransko pot, samo da bi jih nihče ne motil v molitvi. Pač redki so otroci, kateri bi mej potjo iz šole molili! —

Prišel je čas, da je Apolonija morala šolo zapustiti, čas, ki prihaja neizkušeni mladini vedno bolj nevaren; a pobožna devica se nevarnosti ni bala, ker jo je Bog krepil, varovala jo je nebeška mati Marija; saj Marijo je že kot nežno dete serčno ljubila. Berhka deklica je vedela, da so ravno nesrečne cunje ničemerne obleke, na katere se zapeljivi svet najrajši obeša; pobožna devica je torej zametovala ves svetni lišp in tako se varovala razuzdane družbe; serce njeno se je veselilo le v Gospodu; kjer pa je Bog in milost njegova od tam zapeljivec beži. In ker je bil Bog v presv. rešnjem Telesu njen največi zaklad, si lahko mislimo, kolikrat je ona v cerkev k sv. maši hitela. Videlo se ji je, kako popolnoma je z Bogom združena, kako njena duša, kot svetilnica polna plemenitega olja ljubezni, le za Jezusa gori. Keder se je v duhovni kaka nerodnost zgodila, je hitela Apolonija pred tabernakelj in tamkaj dolge ure molila za spreobrnjenje zmotenih. Ljudje so to kmalu zapazili in po celi vasi so govorili: „Žlebnikova za celo faro moli.“ Če ji pa prilžnost ali nujnost dela ni dopustila hiteti v farno cerkev počastit svojega Jezusa, je šla pa v bližnjo podružnico sv. Janeza, ter je pred oltarjem svoje kerstne patrone sv. Apolonije opravila svojo pobožnost. Prijazna cerkvice sv. Janeza Kerstnika je pa bila tudi priča njene skerbi za cerkveno olepšavo, posebno ko je meseca majnika sè svojimi prijateljicami opravljala šmarniško pobožnost. —

Ker pa je dobra devica hotela vedno bolj svojemu Jezusu dopadljiva postati, ker je vse njeno hrepenenje le bilo zveličati svojo dušo in je tudi večkrat obiskovala bližnjo frančiškansko cerkev Marije Nazareške, je pristopila l. 1885, 7. decembra v Nazaretu k 3. redu sv. Frančiška ter dobila redovno ime Katarine Bolonjske; 31. decembra 1886 je ravno ondi ob-

ljubo storila. Še bolj goreče, še z večo vnemo je zdaj ko tretjerednica želela svojega Zveličarja ljubiti. —

Pa motiš se, ako misliš, da je Apolonija samo molila, pa nič delala. Cel dan je imela tako lepo razdeljen, da ji je bilo tudi za delo dosti časa odločenega; doma pridna kaker bečelica, pri delu na polji marljiva kaker mravlja; vse je bilo živa podoba pridne kmetiške hčere. Vsa dela je opravljala z največo skrbnostjo in ljubezen do Boga ji je dajala moč. Če je imela roke pri delu, je bilo serce pri Bogu.

Sv. pismo pravi: „Keterega Bog ljubi, tega tepe“. (Prip. 3, 12.) Ker je usmiljeni Bog svojo zvesto služabnico ljubil, jo je obiskal sè zelo hudim križem. Kristus sam govori: „Kedor hoče moj učenec biti naj zataji sam sebe in zadene svoj križ ter hodi za menoj!“ Tudi za Apolonijo se je začela bridka šola terpljenja, ki je trajala 6 let in štiri mesece. Že od mladih nog je bila bolj slabotnega zdravja, ali ker se je zatajevala in bila vedno vesela, ni bilo misliti, da bi jo bolezen tako hitro premagala. L. 1887, 11. prosinca je bila zadnjikrat v cerkvi; dolgo in priserčno je bilo njeno počeščenje presv. Reš. Telesa, kaker da bi ji bil Bog razodel, da nigdar več ne bo prestopila cerkvenega praga. Ko pride domov, jo strese merlica; od tega dne je začela vedno bolj hirati; meseca marca se je morala vleči in do letos je prebila v neznosnih bolečinah. Vsi udje so ji odpovedali, le kader je prejela presv. rešnje Telo se je boljše počutila. Zdihovala je večkrat: „Gospod tukaj žgi, tukaj reži, da le v večnosti prizaneseš!“ Kaker sv. Lidvina je prenašala vso bolezen le iz ljubezni do Boga; terpljenje njeno je trajalo dolgih 6 let. Ah, kako ljubeznjiva je bila v svojem hudem terpljenju! Vsa poterpežljiva, vsa mirna! Pa kako tudi ne? vsaj je bilo njeno življenje, njena bolezen neprestana priprava na smert! Kedor je v življenju boječ, ter sè strahom in trepetom za svoje zveličanje dela, ta je na zadnjo uro miren. Tega nas je učila Apolonija. Sv. križ je v življenju ljubila in razpelo, mali križec jo je tudi tolažil v smertnem boji, 5. majnika ob najjisti uri zvečer ji je začel stopati mertvaški pot na čelo; sama prosi za blagoslovljeno svečo, še jedenkrat pokliče svoje domače k sebi, ozre se na bridko martro in mirno kot angelj zaspi v Gospodu ob jedni uri popolnoči 6. majnika 1894, komaj 24 let stara. —

Nehote se je morebiti bravcu milo storilo in mislil si je, kako je vender to, da je Bog tako blago devico toliko terpeti,

tako zgodaj vmreti pustil? Ali sv. Duh pravi: „Ker je Bogu dopadel, je postal njegov ljubljeneec in ker je mej grešniki živel, je bil vzet.“ (Modr. 4, 10.)

Tako sta vmerla sv. Alojzij in sv. Neža v cveteči mladosti, ker sta zadosti že za nebesa terpela. Prav zato, tako upamo je Bog tudi pobožno tretjerednico Apolonijo tako zgodaj k Sebi poklical, ker je za nebesa zares veliko preterpela in vredna postala počitka in veselja v raju nebeškem.

P. Kasijan.

Sv. Alfonz tolaži dušo v britkosti.

S v. A l f o n z : Naj slišim dušne britkosti, ketere te tako tarejo.

D u š a : Prečastiti gospod, dve leti je vže, od kar ne najdem več Boga ne v molitvi, ne pred sv. rešnim Telesom, ne pri obhajilu. Zdi se mi, da sem duša brez ljubezni, brez upanja in brez vere, z eno besedo duša od Boga zapuščena. Mene več ne gane ne terpljenje Kristusovo, ne sv. rešno Telo; jaz sem popolnoma neobčutljiva za vsako pobožnost. Povem pa in spoznam, da zaslužim vse to zaradi grehov, s katerimi sem si zaslužila pekel.

S v. A l f o n z : Si se pa spovedala teh grehov?

D u š a : Gotovo, saj sem opravila občno spoved; celo večkrat sem se jih zopet spovedala.

S v. A l f o n z : Kaj pa pravijo tvoj spovednik?

D u š a : Prepovedali so mi omenjati grehe prejšnjega življenja, ali jaz sem zmirom nemirna, ker se bojim, da se nisem pri spovedi prav izrazila. Nadalje me tarejo brezštevilne skušnjave proti veri, čistosti in ponižnosti; jaz se jih branim ali vender se bojim, da v nje privoljujem.

S v. A l f o n z : Kaj pa pravijo spovednik o teh slabih mislih?

D u š a : Ne dovolijo mi spovedovati se o njih, ako nisem vstani priseči, da sem v nje privolila. Kaj pa Oni, prečastiti gospod, o tem mislijo? Prosim tolažljivega poduka.

S v. A l f o n z : Kaj naj ti rečem? Imej večje zaupanje do svojega spovednika. Ali si kedaj brala, kaj o tem govori sv. Filip

Neri? „Gdor sluša spovednika, je gotov, da ne bo dajal Boguračuna o tem, kar stori.“ In: „naj se zaupa spovedniku, ker Bog ne depusti, da bi še on goljufal; in da ni gotovejšega, kar bi pretergalo zanjke hudobnega duha, kaker pokorščina po volji spovednikovi v duhovnih stvareh;“ nasprotno pravi ta svetnik, da ni nič bolj nevarnega kaker vođiti se po svoji volji.

Sv. Frančišek Saleški pravi to le o posluhu, katerega smo dolžni spovedniku: „Najperva opomba v duhovnem življenju je ta, kaker piše bl. Janez iz Ávile: Išči koliker hočeš, nigdar ne boš našla tako gotovo volje božje kaker na poti tega pcniznega posluha, toliko cenjenega od vsih prejšnjih pobožnih duš.“ Ravno tako piše tudi sv. Terezija:

„Duša naj se poprime spovednika z odločilom, ne več poslušati svojevoljnosti, temuž izverševati besede Gospodove: „Gdor vas posluša, mene posluša.“ Bogu je ta podložnost tako všeč, da, akoravno moramo zavoljo nje prestajati veliko boja, ker sodimo, da ni prav, kar nam ona nalaga, vender popolnoma veršimo voljo božjo i. t. d.“

Sv. Janez od križa govori v imenu Jezusa tako le: „Ako ne veruješ spovednikom, ne veruješ meni, kateri sem rekel: „Gdor vas zaničuje, mene zaničuje“. In zopet: „Gdor se ne podverže temu, kar mu spovednik pravi, je ošaben in pomanjkljiv na veri.“ Svetnik govori tako, ker se naslanja na gori rečene besede: Gdor vas posluša, mene posluša. Zato tudi sklepa iz vsega tega sv. Frančišek Saleški te le jako koristne resnice: I. V bogljiva duša v pravem pomenu besede se ni še nigdar pogubila; II. Bodimo zadovoljni šlišati od spovednika, da hodimo po pravi poti, brez zahteve, da nam to dokaže. Izverstne besede za tiste strašljive duše, ketere hočejo vedeti vzrok tega, kar jim spovednik nalaga, III. Najbolje je v tem življenju hoditi, kaker da bi bili slepi pod božjo previdnostjo v temi in dvojbah.

Da se mora v dvojbah slušati spovednika, učijo vsi cerkveni učenci in sv. očetje. Sv. Bernard pravi, da, keder nam kedo v božjem imenu kaj vkaže, kar seyeda ni grešno, moramo to sprejeti, kaker da bi nam bilo od Boga zapovedano.

Z eno besedo pokorščina duhovnikom je edina pomoč, da se dvojljive vesti pomirijo; zato moramo biti Kristusu jako hvaležni, ker drugače kje bi našle strašljive duše mir v svojih dyobjah. To britkost plašljivosti (za bogoljubne duše najhujšo, hujšo ko bolezní, preganjanje i. t. d.) so imeli skoraj vsi svetniki, mej katerimi posebno sv. Terezíja, sv. Marija Magdalena Paciška, sy. Frančiška Fremíjot i. t. d. In kako so se one pomirile? Po pokorščini. Kaj se ti zdi? Ali si prepričana, da si rešena, ako siušaš spovednika?

Duša: Vse to je resnično, ali kaj pa to pomeni da, ako ravno slušam spovednika, vender vže dve leti ne čutim nobene pobožnosti?

Sv. Aljfonz: Komaj zdaj spoznavam tvoj pogrešek, ker praviš, da ne najdeš miru; iščeš li voljo božjo ali sladkosti in duhovne tolažbe? Ako hočeš biti sveta, išči od zdaj nadalje edino voljo božjo, ketera hoče, da postaneš sveta, ali noče da vživaš tolažbe na tem svetu. Ako ne čutiš tolažbe, potolaži se sè zaupanjem, da imaš seboj tolažnika. Ti se tožiš o dveletni duhovni suhoti? Sv. Frančiška Šantaljska jo je čutila celih štirideset let. Sv. Marija Magdalena Paciška je živela pet let v potertosti in skušnjavah brez nikakega polajšanja, in po teh petih letih je sama prosila Boga, da naj ji ne da nigdar čutiti duhovnih tolažeb na tem svetu. Sv. Filip Neri je bil tako navzet ljubezni božje in vender je govoril: „Moj Jezus, jaz te nisem nigdar ljubil, in vendar te želim ljubiti.“ Drugikrat zopet: „Ne poznam te še, ker te ne iščem.“ „Jaz bi te ljubil, moj Jezus, ali ne vem na kak način. Jaz te iščem, ali te ne najdem.“ Tako govorijo svetniki; ti se pa tako plašiš, ker se ti zdi, da si neobčutljiva, in ker ne najdeš Boga kaker bi ti hotela!

Duša: Ali oni so bili svetniki, jaz pa ne vem, ali mi je Bog vže odpustil toliko grehov, ker ne vem, če sem jih prav obžalovala.

Sv. Aljfonz: Kaj se toraj veseliš, da si jih storila?

Duša: Ne, jaz se grozim nad njimi in jih sovražim bolj ko smert!

(Dalje prih.)

Priporočilo v molitev.

V pobožno molitev se priporočajo rajni udje 3. reda skupščine mariborske: Terezija Novak iz Makol, Marija Welle iz Majšberga, Urša Vreznik, Marija Veranič, Marija Frangeš, Ana Kranjec, Valentin Zoršak, Antonija Draškovič, Ana Lenart, Elizabeta Tominc, Marija Frangeš, Marija Safošnik, Marija Bedlin, Urša Medved, Neža Pauman, Jera Krošelj, Jera Horvat, Marija Klasinec, Marija Belna, Martin Ogrizek, Ana Šoba, vseh 19 iz Cirkovic, Marija Strasser iz Spielfelda, Julijana Pajnik iz Ruš, Magdalena Kavčič od Sv. Petra pri Radgoni, Barbara Führer, Jozefa Mikl in Ana Feigl iz Maribora, Barbara Kristel iz Kamce, Terezija Šober od Sv. Ilja, Terezija Böhm in Janez Šteferl iz Slivnice, Anton Pečovnik iz Selnice, Urša Springer iz Ruš; goriške: Marija (Elizabeta) Kolenec iz Avč; tomajške: Helena (Kornelija) Bole; črniške: Terezija (Katarina) Bavčar iz Batuj.

Nadalje se priporočajo v pobožno molitev: Ana Primec, da bi ji pomagal Bog v hudi bolezni na priprošnjo preblazene Device Marije, sv. Jožefa in sv. Frančiška; neka tretjerednica za vdanost v voljo božjo, odvernjenje skušnjav, gorečo ljubezen do Boga, odpuščenje grehov in dar molitve; neka tretjerednica iz Vipave priporoča v toplo molitev svojega zelo nezmernega moža, da bi na priprošnjo naše ljube Gospe presvetega Serca, sv. Antona Pad. in sv. Frančiška zapustil škodljivo pijančevanje in skerbel bolj kaker do zdaj za svojo družino; sestra Š. A. E. priporoča svojega moža v dušnih in telesnih potrebah; neka vdova priporoča svojega rajnega soproga, ki je vmerl z naglo smertjo nepreviden se sv. zakramenti, da bi mu bil Bog milostiv, kar je tudi sam serčno želel v malih trenutkih časa, da bi njegov duh v miru počival na priprošnjo Matere božje, sv. Jožefa, sv. Frančiška Seraf. in sv. Antona Pad.; priporoča tudi sama sebe, da bi ji Bog pomagal v hudih zadregah in da bi se obravnava srečno za njo izešla; neka druga vdova priporoča svojega sinu, da bi dobil dobro službo in svojega družega sinu, da bi srečno doveršil šolske skušnje; neki čevljarski mojster, da bi dobil dobrega pomočnika; neka žena za pomoč v hudih stiskah; neka sestra priporoča svojega brata dijaka, da bi dosegel duhovni stan; neka tretjerednica nazarske skupščine svojo

bolno mater; neka sestra svojega brata, da bi se spreobernal; neka mati svojega sinu, da bi čedalje bolj napredoval in v dobrem do konca stanoviten ostal; razširjenje tretjega reda v neki fari; Fr. R., da bi ga Bog rešil hudih skušnjav in telesnih nadlog; neki fant iz Št. Vida za ozdravljenje v strašni bolezni; neka žena moža, da bi se spreobernal, in mater; neka žena za razsvitljenje sv. Duha; neka deklica priporoča stariše, dva brata in sestro in za ljubi mir v hiši; neka druga za spreobernje starišev; neka oseba za razsvitljenje; neka deklica za pomoč v stiskah; neka oseba priporoča rajnega prečast. g. Jožefa Ulaga; neka žena moža in otroke; neki sin mater in mertvega očeta, tudi za blagoslov božji pri hiši; neka vdova za rasvitljenje in srečno zadnjo uro.

Zahvala za vslišano molitev.

Makole, 14. listopada 1894.

Dne 11. septbr. t. l. nastal je zvečer po šesti uri pri nas v Makolah strašanski ogenj. Velikansko gospodarsko poslopje napolnjeno z žitom vsake vrste, s slamo, krmo itd. začelo je goreti, najbrž kakor se kaže po hudobni roki zapaljeno. Tržič naš je majhen, hiše tik pogorišča okoli, med njimi tudi take s slamnato streho; župnijska cerkev, župnišče, kaplanija, vse na kupu eno pri drugem, celo blizu ognja. Največa nevarnost je bila, da bode grozni ogenj vse pokončal.

Lahko umljivo je, da smo v taki izredno veliki sili iskali pomoči nebeške: zaobljubili nekoja sv. opravila na čast premilemu božjemu Srcu Jezusovemu vsak prvi petek v mesecu skozi celo leto in vsako prvo nedeljo k počeščenju preblazene kraljice naše rožanske; obljubili sv. maš za tiste verne duše, ki so bile v tej za nas osodni noči pomoči najbolj potrebne; tudi nekoliko sv. maš na čast sv. Florijanu, sv. Antonu Pad. in ljubemu našemu farnemu patronu sv. Andreju.

Pa došel nam je še neki čisto poseben pomočnik: božje Dete, mili „Jezušek iz Prage“. („Das Prager-Jesulein.“ V mesečniku „Sanct Benedicts Stimmen“ Emaus, Prag, letnik 1893. je bil objavljen obširen popis o njem.) Dobivajo se (v Devotionalien-Handlung Emaus Prag) lične podobe po izvirniku

napravljene, ktere, preden ko jih razpošljejo, v dotiko denejo s prečudežno podobo v cerkvi čč. oo. karmelitov. Takega „Ježuška iz Prage“ imamo tudi pri nas. Ko je ogenj s silovito močjo se razširjal in je že celo poslopje gorelo v groznem plamnu, obrnili smo milega Ježuška na stran proti požaru in prosili ga zaupljivo, naj se nas vender usmili, in odvrne od nas protečo nevarnost, ter zaobljubili mu, da hočemo njegovo čudežno dobrotljivost in mogočnost očitno in slovesno povelečevati in tudi v „Cvetju“ in v nemškem „Sendbote“ objaviti zahvalo, ako nas reši očitne pogube.

In glejte, noč je ostala nenavadno mirna, brez vsega vetra, in če tudi je gorelo celo noč in še ves naslednji dan (telo pa naprej še skorej da celi teden), ni se ogenj prijel niti ene sosednih hiš, tudi ne najbližjih hramov. Bili smo rešeni! Vedno-večno čast in zahvalo izrekamo premilemu, prečudežnemu „Ježušku iz Prage“! Slovesno počeščenje mu in očitno povelečanje vselej in povsod!

Mih. Lendovšek
župnik.

Iz Strebersdorfa pri Dunaju.

Podpisani večletni naročnik je bil po krivem tožen ter je pred več mesci v „Cvetju“ izročil sebe in svojo pričo v priprošnjo Marije Device, sv. Jožefa in sv. Antona in, hvala Bogu! sprosil so mu zmago; 6. decembra 1894 je bil pred sodbo v Celju nedolžen spoznan.

A. P., nekdaj župnik v S.

Nadalje se zahvaljujejo Bogu in njegovim svetnikom: A. Z. z Dolenjskega, da je bilo odvernjeno od njenega duhovnega očeta sovraštvo in ležljivo obrekovanje; M. U. za ozdravljenje svojega deteta in da se je našlo neko velikega pomena pisanje, ki se je mislilo zgubljeno; neka tretjerednica celjske skupščine za pre-mnoge dušne in telesne milosti prejete v tem letu, posebno za zboljšano zdravje neke osebe; M. K. iz Ljubljane za ozdravljenje hudih bolečin v glavi in zobeh; tretjerednica M. V., ker je bila čudovito obvarovana nagle in neprevidene smerti; neka oseba iz Ljubljane za srečno ozdravljenje in večkratno vslisanje v telesnih zadevah; J. P. za čudovito pomoč v veliki nevarnosti za premoženje, še bolj pa za poštenje svoje in svojih prednikov.

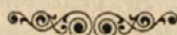
M. P. v Št. Andražu za ozdravljenje neke deklice, ktera se tudi v molitev priporoča; M. K. za ozdravljenje od hude bolezni; J. Z. od Sv. Križa blizu Ljutomera za srečno rešenje in pomoč v dveh primerih po prošnji sv. Antona, tudi od strani

svoje tovarišice, da je na paši po priprošnji sv. Antonija našla zgubljeno iglo, ki bi bila drugači lahko živinčetu v smert; Fr. L. B. iz Mengiša za mnoge milosti, posebno za ozdravljenje od hude bolezni po prošnji M. R. Lurdske, sv. Frančiška in sv. Antona; A. Z. tretjerednica svetotrojiške skupščine za pomoč v nekih nesrečah in težavah; M. C. iz Ljubljane, da je dobila zdravje po prošnjah sv. Antona; J. P., tretjerednik mariborske skupščine se zahvaljuje Mariji Materi Milosti za zadobljeno zdravje; J. G. bogosl. v Lj. Mariji brez madeža spočeti za pomoč v denarni zadregi; Fr. K. za ozdravljenje oči; neka oseba z Notranjskega za mnogokrat vslišane prošnje; neka žena, da je na priprošnjo Marije pomočnice zadobila ljubo zdravje; neka oseba iz Ljubljane za dvojno srečno ozdravljenje na priprošnjo preblazene Device Marijo; Kr. Pr. v Št. V. za ozdravljenje nevarne rane v ustih po zaupni molitvi k Materi Božji na Sveti Gori in sv. Antonu Padovanskemu.

Odgovor in naznanilo.

K. Z. v I. — Ako tisti dan, za katerega je dovoljena tretjerednikom vesoljna odveza, ni zapovedan praznik, morejo dobiti odvezo naslednjo nedeljo in sicer pri spovedi povsod, torej tudi v takih krajih, kjer ni samostana. S tem je odgovorjeno že tudi na Vaše drugo vprašanje: z enega praznika na drugi se vesoljna odveza ne more prenesti.

Spoved za porcijunkulo. — 14. julija 1894 so privolili sv. oče papež Leon XIII., da se more spoved, ki je potrebna za odpustke porcijunkule, opraviti že 30. dan julija. Po stariših dovolitvah svete skupščine za odpustke se je mogla opraviti v ta namen spoved in sveto obhajilo 31. dan julija, ko dan, ki je neposredno pred tistim, ko se mora za odpustek obiskati cerkev; čas porcijunkuljskega odpustka se začneja namreč, kaker je sploh znano, po večernicah t. j. blizu okoli druge ali poltretje ure popoldne 1. avgusta. Za tiste, ki imajo navado vsak teden k spovedi hoditi, pa velja poslednja tjedenska spoved tudi za porcijunkuljske odpustke.

namestu gluho nemnica. Tudi moje ime se je omenjalo in kaj bi se branil? morebiti sem bil res nekoliko vzrok, da se je gospod Rudež poprijel grajene oblike. Dolžan sem torej pojasniti, kako si to reč mislim, da ne bo lepa kujiga škode terpela zastran mene in moje gluho nemnice.

Najprej moram pač reči, da, kaker se tudi iz omenjenega spisa vidi, jaz nisem posebno vnet za nove besede, kjer si moremo pomagati s starimi, ali vsaj blizu sploh sprejetimi, če prav le opisovaje. Ako je v italijanščini, brez dvojbe jako lepem, bogatem in izobraženem jeziku, dobro: *Istituto dei sordomuti*, ako je v prvem mej slavenskimi jeziki, v mogočni ruščini, dobro in lepo: zavedenije dlja gluho nemnyh, ako je v češčini, ki tudi ni slabša od naše slovensčine, prav in dobro: *ústav hluchoněmých*, jaz mislim, da bi se smeli po pravici tudi mi zadovoljiti s *zavodom za gluho mene*. Kjer se o takem zavodu kaj več govori bi zadostovalo v začetku ga tako imenovati; nadalje bi se reklo le *zavod*, ali le *gluhomeni* (h gluho nemim, pri gluho nemih, od gluho nemih itd.), kaker se v resnici navadno govori. — Ali, kaj se hoče? Pri nas že tak veter vleče, in posamezen pisatelj se mu ne more lahko vpirati: mi moramo za vsak nemški izraz imeti slovensko prestavo, seveda z eno samo besedo (dasiravno je n. pr. *Taubstummen-Institut* toliko ena sama beseda, koliker postavimo v italijanščini *via signori* ali *istituto sordomuti*).

Ne čudimo se torej, da je želel tudi gosp. Rudež rabiti le eno besedo, ki mu je pa v resnici ni bilo treba še le kovati; našel je gotovo in pripravljeno vže v nemško slovenskem Wolfovem ali recimo rajši Cigaletovem slovarju: gluho nemnica. Da jo je rabil najberž se nihče ne bi bil spotikal ob njo; le meni se je zdelo, ako se imenuje hiša za bolne ljudi: *bolnica*, hiša za blazne ljudi: *blaznica*, moramo imenovati hišo za gluho mene: *gluhonemico*. — Našemu gospodu kritike, ki ga sicer jako čislamo, pravi „posluh“, da je „gluhonemica“ gluho nema ženska. Komu drugemu bi u-tegnil posluh enako reči: „bolnica“ je bolna ženska, „blaznica“ je blazna ženska. V resnici daje novi Pieteršnikov slovar poslednji besedi oba pomena: 1) *die Wahnsinnige*, 2) *das Irrenhaus*. Pervo razločuje po naglasu: *bo'lni'ca* *die Kranke*, *bo'lnica* *das Krankenhaus*. Ko popisujejo leksikograf je gosp. Pieteršnik smel tako storiti, ker je res, da v najnovejšem času nekateri izobraženi Slovenci špital imenujejo *bo'lnico* (*bo'lnica* t. j. *bo'vnica* jaz nisem slišal); ali samo na sebi je to razločevanje neopravičeno. V hervasčini ni razločka; po „Rječniku“ jugoslavenske akademije se naglaša *bo'lnica* tako v pomenu *caletudinarium* kaker v pomenu *mulier aegrotata*. Po naše je *mulier aegrotata*: *bo'lni'ca*, torej mora biti (tako uči logika) tudi *caletudinarium*: *bo'lni'ca*. Da je pri nas le poslednje pravo naglaševanje, poterjuje tudi ruščina, kjer je *Krankenhaus*: *bol'jnica* (s povdarkom na *i*).

V teh primerih torej ne moremo čutiti sufiksa *-nica*, ki bi

pomenil kraj; čutimo le samostavnike k pridevaikom na -n. In tako tudi v vseh drugih primerih.

Vzemimo besedo otročnica. Ali pomeni to *Kinderbewahranstalt, Kindergarten*? Jaz pač mislim, da bi moglo to pomeniti, in celo menim, da bi bilo v tem pomenu boljše ko, kar se zdaj vpeljuje, za bavišče, kar je *Unterhaltungsort*. Ali meni je nekoliko poetični „otroški vertec“ vendar ljubši od prozaične otročnice, ki naj ostane kar je: ženska, ki ima otroka. — Vzemimo nadalje besedo la'komnica. Ali je to kaj drugega ko la'komica? Ali je la'komica ženska, la'komnica kraj? Po Metelkotu (*Lehrgeb.* 55) je lakomica *ein grosser Trichter*, po Murkotu in Janežiču: *das Giessschaff, der Trichter*; la'komnica je po Pleteršniku 1) *die Hebsüchtige* 2) *das Trichterschaff, Giessschaff*. Jaz pa pravim: la'komica more biti ravno tako lakoma ženska, kaker lakoma t. j. lakomo ali široko zijajoča posoda za vlivanje; in oba ta dva pomena mora imeti tudi lakomnica. Mej lakomico in lakomnico v pomenu ni razločka, kaker ga ni mej la'kom in la'komàn. Po obliki je stariše in prvotno la'kom; la'komàn je novejše, podaljšano s končnico -àn, kaker strahovitàn, znamenitàn itd. za prvotno strahovit, znamenit. Končnica -àn, pristavljena pridevniku, ne spreminja pomena prvotne besede. Miklošič (Vgl. Gr. II. 146) pravi: *Wenn man an ein adjetivum antritt, so lässt sich die differenz zwischen thema und ablitung nicht präcisieren: bogatnū dives* itd. Ako je potemtakem strahovitàn to kar strahovit, strahovitnost to kar strahovitost, la'komnica to kar la'komica, more biti pač tudi gluhonemnica to kar gluhonémica; razloček je le ta, da se gluhonémnica nima na kaj opirati, ker poleg gluhoném nimamo oblike gluhonémàn, kaker imamo poleg la'kom: la'komàn, poleg strahovit: strahovitàn. Iz tega se vidi, da je gluhonémica dobra, gluhonémnica pa ne, prav kaker je novica dobra, novnice pa ni v slovenščini. In kaker bi bila novnica za moje uho slaboglasna beseda, tako tudi gluhonemnica ni tako blagoglasna, da bi ji zato prednost dajali pred gluhonemico. Več ali manj se v vseh jezikih, zlasti v daljših besedah, blagoglasje nekako vpira enakemu soglasniku v začetku dveh sosednih zlogov, prim. *αυφορμύς* iz *αυφιφορμύς*, *veneficus* iz *venenificus* itd. Gluhonemnica se torej nasproti gluhonemici ne da zagovarjati z nobenega stališča.

(Konec prih.)

Na znanje!

Ta zvezek pošiljamo še vsem starim naročnikom, ki se do zdaj niso odpovedali, tudi tistim, ki lanske naročnine še niso poslali. Prosimo, da bi to ob enem poravnali prej ko se da, ker bi drugači ne mogli nadaljevati doposiljanja. Nekoliko imamo na razpolaganje tudi še lanskega in predlanskega tečaja po navadni ceni in 1. letnika po 40 kr. s poštnino vred.

Opravnišтво „Cvetja“.